

5. Що таке корпоративна соціальна відповідальність. Розповідаємо на прикладі успішних українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/groshi/scho-take-korporativno-socialna-vidpovidalnist-rozpovidayemo-na-prikladi-uspishnih-ukrayinskih-kompaniy-1267650.html>

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

***ЛЯЛІНА Н.С., К.Е.Н., ДОЦЕНТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ***

На сьогоднішній день аграрний сектор економіки України відіграє важливу роль у адаптації та інтеграції національних стратегій і програм до Цілей сталого розвитку до 2030 р., ухвалених Організацією Об'єднаних Націй. Від траєкторії подальшого розвитку агробізнесу в значній мірі залежить економічне зростання, соціальний розвиток та підвищення рівня екологічної безпеки країни. Особливої актуальності набуває створення та розвиток підприємств, спроможних забезпечити виробництво високоякісного продовольства і сировини, сприяти поліпшенню здоров'я і добробуту населення, дотримуватися вимог екології і охорони навколишнього середовища. Зважаючи на це виникає необхідність у своєчасній, комплексній оцінці ефективності діяльності підприємств, яка б поряд із економічною, враховувала б соціальну та екологічну складові. Це стало б підґрунтям для прийняття виважених управлінських рішень, які б забезпечили їх стабільний подальший розвиток.

Питання щодо оцінки фінансового стану підприємств, їх економічної ефективності широко представлені у наукових працях А.О. Азарова, Л.В. Горбатової, А.І. Дмитренко, Я.В. Долгіх, О.Б. Назаркевич, О.І. Олексюк О.В. Рузакова, Г.О. Швиданенко, Д.В. Шияна [1-5] та інших. Разом з тим, не достатньо уваги приділяється оцінці соціальній та екологічній ефективності.

Тоді як вже на даному етапі, з метою забезпечення Концепції сталого розвитку в сільському господарстві, обираючи стратегію розвитку підприємства, варто зосереджуватися не тільки на отриманні високих показників ефективності функціонування, але й приділяти

значну увагу збереженню навколишнього природного середовища та розвитку соціальної інфраструктури.

Здійснення комплексної оцінки ефективності діяльності підприємств агробізнесу дозволить визначити ефективність ведення їх господарської діяльності з урахуванням природно-кліматичних і територіальних особливостей, визначити загальний рівень розвитку аграрного сектора і сільських територій, а також запропонувати перспективні напрями їх подальшого ефективного розвитку.

Враховуючи аналіз літературних джерел для проведення комплексної оцінки ефективності пропонується використовувати такі групи показників:

- показники рівня інтенсивності виробничої діяльності (площа с.-г. угідь на 1 підприємство, га; площа с.-г. угідь на 1 працівника, га; виробничі витрати на 1 га с.-г. угідь, грн; внесено мінеральних добрив на 1 га посівної площі, кг п.р., кількість умовного поголів'я на 100 га с.-г. угідь, ум. гол);

- показники рівня ефективності виробництва (вироблено с.-г. продукції на 1 га с.-г. угідь, грн; окупність витрат на виробництво зернових та зернобобових культур; окупність витрат на виробництво соняшнику; окупність витрат на виробництво приросту ВРХ; окупність витрат на виробництво молока; окупність витрат на виробництво приросту свиней);

- показники рівня соціальної спрямованості (рівень розораності, %; внесено органічних добрив на 1 га посівної площі, т; частка інтенсивних культур у загальній посівній площі, %);

- показники рівня екологічного навантаження (середньомісячна заробітна плата на 1 працівника, грн; вироблено продукції сільського господарства на 1 працівника, тис. грн; частка найманих працівників, %).

Їх використання дозволить враховувати особливості аграрної сфери кожного регіону України.

В основу проведення комплексної оцінки ефективності діяльності аграрних підприємств України покладено методичний підхід запропонований Назаркевич О.Б., який передбачає визначення середньозважених індексів показників рівня інтенсивності, виробництва та ефективності, екологічного навантаження й соціальної спрямованості в межах областей України [5].

На першому етапі комплексної оцінки визначають часткові співвідношення зональних показників до середніх в Україні. На другому етапі – обчислення інтегрального індексу показників ефективності діяльності аграрних підприємств окремо по кожній групі: рівнем інтенсивності, ефективності виробництва, екологічного навантаження на поверхню землі та соціальної спрямованості. Далі на основі середньозважених показників визначається індекс успішності діяльності аграрних підприємств у розрізі областей.

За результатами аналізу діяльності аграрних підприємств в Україні у 2017 р., 2018 р. було встановлено, що: характерною особливістю для підприємств всіх областей України є високий рівень розораності сільськогосподарських угідь; основними причинами низького рівня ефективності діяльності підприємств в областях з високим рівнем природного потенціалу є порушення науково-обґрунтованих сівозмін та високий рівень збитковості галузі тваринництва; низький рівень інтегрального індексу успішності діяльності аграрних підприємств свідчить про необхідність враховувати економічні, соціальні, екологічні, зональні відмінності, обираючи стратегії їх подальшого розвитку.

Література.

1. Азарова А.О., Рузакова О.В. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 172 с.
2. Доліх Я.В. Оцінка загальної ефективності виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств методом ДЕА. *Економіка АПК*. 2017. № 11. С. 46-51.
3. Шиян Д.В., Горбатова Л.В. Комплексна оцінка ефективності використання підприємствами земель сільськогосподарського призначення. Харків: Міськаррук, 2014. 184 с.
4. Швиданенко Г.О., Дмитренко А.І., Олексюк О.І. Бізнес-діагностика підприємства: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2008. 344 с.
5. Назаркевич О.Б. Державне регулювання розвитку малого аграрного підприємництва в Україні: дис. канд. екон. наук: 08.00.03. Львів, 2017. 271 с.